

Współczesny atak na człowieka jako »imago Dei«

Redakcja
Marek Marczewski (redaktor naczelny)
Roman Gawrych
Paweł Skrzydlewski

Wyższa Szkoła
Społeczno-Ekonomiczna
w Gdańsku

Wyższa Szkoła Społeczno-Ekonomiczna w Gdańsku
ul. Rajska 6
80-850 Gdańsk
www.wsse.edu.pl

Wydawca
Wyższa Szkoła Społeczno-Ekonomiczna w Gdańsku

Wszystkie prawa zastrzeżone

Recenzent
Prof. dr hab. Grzegorz Kucharczyk, Polska Akademia Nauk. Poznań

Opracowanie graficzne
Tomasz Budziarek

Druk i oprawa
Elpil Jarosław Pilich
ul. Artyleryjska 11, 08-110 Siedlce

© Copyright by: Wyższa Szkoła Społeczno-Ekonomiczna w Gdańsku, Gdańsk 2024

ISBN 978-83-67808-00-2

Wydanie pierwsze

Spis treści

Wstęp

Marek Marczewski, Wojciech Świątek,
Paweł Skrzydlewski

Rozdział I

1. «Imago Dei» – koncepcja i jej znaczenie
Bp Zbigniew Pępek
2. Człowiek jako «imago Dei» –
człowiekiem
Paweł Skrzydlewski
3. Człowiek w służbie «Imago Dei»
Wojciech Świątek
4. Posługa zbawienia –
jako «imago Dei»
Marek Marczewski
5. Współczesność –
Zbigniew Pępek

Rozdział II

1. Piękno człowieka –
Ks. Paweł Pruszyński
2. Problem «imago Dei» –
Ks. Tomasz Budziarek
3. Antropologia –
Ks. Stanisław Głuchowski
4. «Imago Dei» –
Ks. Stanisław Głuchowski
5. «Imago Dei» –
Ks. Stanisław Głuchowski
6. Ideologia «imago Dei» –
«imago Dei» –
nia wspólnoty –
Wojciech Świątek

*Książka ukazała się w czterdziestą rocznicę (1984-2024)
porwania i zamordowania przez funkcjonariuszy SB
bł. ks. Jerzego Popiełuszki*

Spis treści

Wstęp

Marek Marczewski (redaktor naczelny), Roman Gawrych, Paweł Skrzydlewski	11
---	----

Rozdział I

1. »Imago Dei«. Refleksja nad biblijną koncepcją człowieka Bp Zbigniew Kiernikowski	17
2. Człowiek jako »imago Dei« a współczesna nienawiść i wzdarda człowiekiem Paweł Skrzydlewski	47
3. Człowiek w świecie aksjologicznej wichrowatości Wojciech Świątkiewicz	77
4. Posługa zbawcza Kościoła w procesie spełniania się człowieka jako »imago Dei« w »imago Christi« Marek Marczewski	101
5. Współczesne deformacje rozumienia rodziny jako »obrazu Boga« Zbigniew Pańpuch	131

Rozdział II

1. Piękno człowieka w jego relacyjnej i afirmacyjnej inklinacji Ks. Paweł Prüfer	191
2. Problem natury ludzkiej i współczesne formy jej negacji Ks. Tomasz Duma	209
3. Antropologiczny redukcjonizm w filozofii postmodernizmu Ks. Stanisław Kowalczyk	229
6. Ideologia ekologizmu - narzędzie ataku na człowieka jako »imago Dei« oraz czynnik zubożenia ekonomicznego i ponizenia wspólnoty ludzkiej Wojciech Polak	247

Rozdział III	271
1. Wychowanie w perspektywie (braku) wewnętrznego obrazu Ks. Marek Jeziorański	273
2. Antropologia filozoficzna u podstaw pedagogiki Piotr Magier	293
3. Zarys antropologii teologicznej: człowiek i niepełnosprawność. Perspektywa edukacyjna Ks. Andrzej Kiciński	307
4. Możliwości wychowania człowieka w duchu <i>Imago Dei</i> w rzeczywistości szkoły polskiej. Obserwacje z praktyki nauczycielskiej Kornelia Czogalik	325
Rozdział IV	339
1. Godność ludzka jako wartość teologiczna Ks. Janusz Mariański	341
2. Posługa miłosierdzia wobec człowieka jako »imago Dei« Roman Gawrych	373
3. Człowiek cierpiący obrazem Boga w nauczaniu św. Jana Pawła II Ks. Janusz Bujak	383
4. W poszukiwaniu prawdy o człowieku: obdarowanie człowieczeństwem w rodzinie Anna Błasiak	399
Rozdział V	443
1. Strażnicy, zdolni dostrzec Jezusa w ubogich: diakoni stali stróżami ubogich Dk. Waldemar Rozynekowski	415
2. Życie i przesłanie Sługi Bożej siostry Dulcissimy Hoffmann jako przykład realizacji <i>imago Dei</i> Dk. Marek Czogalik	423
3. Wymiar duchowy zdrowia człowieka jako przejaw antropologii integralnej w medycynie Jakub Pawlikowski	439

Rozdział VI	457
1. Sztuczna inteligencja jako wyzwanie dla »imago Dei« w człowieku Ks. Jarosław Lisica	459

Dokonując analizy stanu teologii i pedagogiki, dostrzegamy niepokojące zjawiska, które zostały zaatakowane przez...
bieństwa do Boga, przez...
istoty powołanej do...
27). Istota ta...
tylko jako jedno ze...
kimś, jest osobą, a zatem...
oraz działającym na...
ta ma godność, czyli...
nia przez nią samą...
życia i rozwoju. Godność...
rzenia duszy ludzkiej...
jest powołany do bycia...
dla samego Boga.

Warto zaznaczyć...
bie obraz i podobieństwo...
dy Objawienia, ale...
polu antropologii filozoficznej...
fia człowieka św. Tomasa...
pochodność substa...
go powołuje do...
swoj obraz i swe podobieństwo...
Teologiczna...
i podobieństwo Boga...
1, 27). Przede wszystkim...
konkretniej osoby ludzkiej...

Dk. Waldemar Rozynekowski
Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

1. Strażnicy zdolni dostrzegać Jezusa w ubogich – diakoni stali stróżami ubogich

Podjęwając refleksję nad wielkością i godnością każdego ludzkiego życia warto odwoływać się do bogactwa powołań w Kościele oraz ich misji. Jeżeli powołanie rozumiemy jako dar Boga, to w życiu każdego powołanego nie powinno zabraknąć patrzenia na drugiego człowieka jako na stworzonego „na obraz i podobieństwo Boga” (por. Rdz 1, 27). W niniejszym tekście chcemy się odwołać do stosunkowo nowego powołania w Kościele, szczególnie w naszym kraju, mianowicie do powołania diakona stałego. Będziemy chcieli odczytać jego misję w perspektywie troski o godność ubogich, a więc o godność tych wszystkich, którzy potrzebują naszego zauważenia, pomocy, a czasami zaproszenia do domu i wspólnoty wiary. Przypomnijmy, że pierwsze święcenia diakona stałego w Polsce miały miejsce w 2008 roku, tak więc cały czas uczymy się odkrywać to powołanie¹.

Zauważmy, że od początku obecności powołania diakona w Kościele bardzo wyraźnie odczytywano jego misję, oczywiście nie wyłącznie, jako troskę o ubogich². Wystarczy chociażby przywołać sylwetkę

1 O historii wprowadzania w Kościele w Polsce diakonatu stałego zob.: W. Rozynekowski. *Początki diakonatu stałego w Kościele w Polsce*. „Diakon” 14/15:2017/2018 s. 45-57; tenże. *Historia diakonatu stałego w Kościele w Polsce*. „Ateneum Kapłańskie” 2019 z. 1 s. 5-19; tenże. *Diakon stały w Kościele w Polsce – zarys historyczny*. W: *Diakon stały w Kościele w Polsce. Historia – teologia – wyzwania*. Red. W. Rozynekowski. Pelplin 2019 s. 69-82; tenże. *Diakon stały w Polsce*. W: B. Degórski, M. Marczewski, W. Rozynekowski. *Diakon stały*. Lublin 2024 s. 327-427.

2 Zob.: M. Marczewski. *Posługa charytatywna diakona w Kościele pierwszych wieków*. „Vox Patrum” 16:1996 z. 30-31 s. 217-228; tenże. *Diakon stały. Historia – teologia – duchowość*. Lublin 2019. s. 45-55; tenże. *Historia i teologia diakonatu stałego do 1998 roku*. W: B. Degórski, M. Marczewski, W. Rozynekowski. *Diakon stały*. Lublin 2024 s. 139-141.

diakona św. Wawrzyńca (pocz. III wieku-258), który do dnia dzisiejszego jest patronem ubogich³. Wydaje się więc, że diakona od początku posyłano na peryferia Kościoła oraz poza wspólnotę wiary, aby pomagał i uczestniczył w życiu ubogich, a jednocześnie uwrażliwiał swoich współbraci na ich obecność.

1. Słowa papieża Franciszka

W tytule niniejszego artykułu odwołano się do słów papieża Franciszka, które skierował do diakonów stałych z diecezji rzymskiej. 19 czerwca 2021 roku spotkał się z nimi oraz z ich rodzinami w Auli Błogosławieństw na Watykanie. Opublikowana wypowiedź papieża została opatrzona tytułem: *Strażnicy zdolni dostrzegać Jezusa w ubogich*⁴. Przywołajmy słowa wypowiedziane przez papieża w końcowej części jego wystąpienia:

Na koniec trzecia [sprawa], oczekuję, że będziecie *strażnikami* – że nie tylko będziecie wypatrywać tych, którzy są daleko, i ubogich – to nie jest bardzo trudne – ale że będziecie pomagali wspólnocie chrześcijańskiej dostrzegać Jezusa w ubogich i w dalekich, gdy puka do naszych drzwi poprzez nich. I także wymiar, że tak powiem, katechetyczny, profetyczny, strażnika – proroka – katechety, który potrafi widzieć dalej i pomagać innym widzieć dalej, i widzieć ubogich, którzy są daleko. Możecie przyjąć jako swój ten piękny obraz, który jest na końcu Ewangelii, kiedy Jezus z daleka pyta swoich uczniów: «Macie co do jedzenia?». A umiłowany uczeń rozpoznaje Go i mówi: «To jest Pan!» (J 21, 5. 7). W każdej potrzebie widzieć Pana. W ten sposób także wy dostrzegacie Pana, kiedy w tak licznych swoich braciach najmniejszych prosi, by Go nakarmić, przyjąć, kochać. Otóż chciałbym, żeby taki był profil diakonów Rzymu i całego świata. Pracujcie nad tym. Jest w was wielkoduszność i z tym idźcie dalej⁵.

Słowa papieża Franciszka mogą być inspirujące w kontekście odczytywania posługi diakona stałego w dzisiejszym Kościele oraz w świecie, w perspektywie troski o człowieka, o jego godność. Papież nazwał diakonów *strażnikami*, a więc postawił ich na straży konkretnych wartości oraz postaw, za którymi kryje się konkretny człowiek. Poniżej zwrócimy uwagę na trzy kwestie wskazane przez papieża jako zadania dla diakona – strażnika.

³ Zob.: R. Kurek. *Leksykon świętych i sławnych diakonów*. Kraków 2013 s. 300-304; W. Rozynkowski. *Kult św. Wawrzyńca, diakona i męczennika w państwie zakonu krzyżackiego w Prusach – wybrane przykłady*. W: *Pomerania – Prussia – Polonia. Rozprawy ofiarowane prof. Wiesławowi Długokęckiemu z okazji 65. Urodzin*. Red. R. Kubicki. Gdańsk 2022 s. 300-301.

⁴ Franciszek. *Strażnicy zdolni dostrzegać Jezusa w ubogich*. „L' Osservatore Romano” (wersja polska) 2021 nr 7 s. 13-15.

⁵ Tamże s. 15.

Pierwsza myśl papieża Franciszka wskazuje na to, że diakoni mają pomagać „wspólnocie chrześcijańskiej dostrzegać Jezusa w ubogich”. Jak widać, to diakoni mają być tymi, którzy wskażą wspólnocie diecezjalnej i parafialnej, że w ubogich, obecny jest Jezus. Diakoni, wskazując na obecność Jezusa w ubogich, mogą im pomóc znaleźć dom we wspólnocie wiary. Mogą być więc tymi, którzy będą ukazywać, jak bardzo Bóg szuka człowieka, walczy o jego godność, czyni go podobnym do swojego Syna.

Papież wskazuje również, że diakoni powinni innym pomagać: „widzieć dalej, i widzieć ubogich, którzy są daleko”. Tak więc, diakon poprzez patrzenie dalej ma pomóc konkretnej wspólnocie wiary już z daleka usłyszeć i rozpoznać głos potrzebujących pomocy ubogich.

Trzecia myśl skierowana do diakonów podpowiada im, aby: „w każdej potrzebie widzieć Pana”. A więc misją diakonów jest przekonać wspólnotę wiary, że Bóg jest z osobami będącymi w potrzebie, On jest w ich historiach. Jakże odpowiedzialne i trudne jest to wezwanie. My często mamy zupełnie inne wyobrażenie o tym, gdzie jest Pan, a gdzie Go nie ma, gdzie powinien być, a gdzie nie.

Podsumowując powyższe słowa papieża Franciszka, nie mamy wątpliwości, że diakoni stają się jednymi z tych, którzy mogą realizować w praktyce jego przesłanie, które zawarł on w programowej dla swojego pontyfikatu adhortacji *Evangelii gaudium*. Papież wskazał w niej bowiem na uprzywilejowane miejsce ubogich pośród całego ludu Bożego⁶. W kolejnym dokumencie, w encyklice *Laudato si'* papież napisze, „by nade wszystko mieć przed oczyma ogromną godność ubogiego w świetle najgłębszych przekonań wiary”⁷.

2. W dokumentach Kościoła

W *Dyrektorium o posłudze i życiu diakonów stałych*, czytamy, że: „posługa diakona została ujęta przez Sobór Watykański II w potrójnym wymiarze »diakonia liturgii, słowa i miłości«. W ten sposób wyraża się udział diakona w jedynym i zarazem potrójnym *munus* Chrystusa w święceniu sakramentalnym”⁸. O diakonii miłosierdzia diakonów w dalszej części tego dokumentu czytamy:

⁶ Franciszek. *Adhortacja Apostolska Evangelii gaudium. O głoszeniu Ewangelii we współczesnym świecie*. Częstochowa 2014 art. 197-201.

⁷ Franciszek, *Encyklika Laudato si'. W trosce o wspólny dom*. Częstochowa 2015 art. 158.

⁸ *Dyrektorium o posłudze i życiu diakonów stałych* art. 22. W: *Diakonat stały. Dokumenty Soboru Watykańskiego II i Stolicy Apostolskiej. Bibliografia*. Red. R. Selejadk Częstochowa 2004 s. 165.

W służbie miłosierdzia diakoni powinni upodobnić się do Chrystusa Sługi, którego są reprezentantami, oraz poświęcić się przede wszystkim »powinnościom miłości i postęgu«. Dlatego w modlitwie święceń biskup prosi Boga Ojca: »Niech odznaczają się wszystkimi cnotami, miłością bez obłudy, troskliwością o chorych i biednych, powagą pełną pokory (...) niech naśladować na ziemi Twój Syna, który nie przyszedł, aby mu służono, lecz po to, aby służyć«. Przykładem i słowem winni starać się, aby wszyscy wierni, idąc za przykładem Chrystusa, oddali się stałej służbie braciom. Dzieła miłosierdzia, diecezjalne, czy parafialne, które należą do pierwszych obowiązków biskupa i kapłanów, są przez nich, zgodnie z przekazem tradycji Kościoła, powierzane sługom w postudze kościelnej czyli diakonom; dotyczy to również służby miłosierdzia w zakresie wykształcenia chrześcijańskiego, prowadzenia oratoriów młodzieżowych, grup kościelnych i zawodowych grup świeckich, promocji życia na każdym jego etapie i przekształcania świata według porządku chrześcijańskiego. W tych dziedzinach ich postęga jest szczególnie cenna, ponieważ w obecnych warunkach potrzeby duchowe i materialne ludzi, na które Kościół powołany jest do dania odpowiedzi, są bardzo zróżnicowane. Niech więc starają się służyć wszystkim bez dyskryminacji, zwracając szczególną uwagę na cierpiących i grzeszników. Jako szafarze Chrystusa i Kościoła, niech starają się pokonać wszelkie ideologie oraz stronnice interesy, aby nie ograniczyć misji Kościoła i siły, którą jest miłosierdzie Chrystusa. Diakonia bowiem powinna umożliwić człowiekowi doświadczenie miłości Bożej oraz doprowadzić do nawrócenia i do otwarcia jego serca na łaskę. Funkcja charytatywna diakonów »polega na zarządzaniu w odpowiednim zakresie dobrami i dziełami miłosierdzia Kościoła. Diakoni mają w tej dziedzinie »spełniać w imieniu hierarchii powinności związane z miłosierdziem, administracją i dziełem pomocy społecznej«. Dlatego też, w razie potrzeby mogą oni być zatrudnieni w biurze ekonomicznego lub być współpracownikami diecezjalnej rady ds. ekonomicznych⁹.

W świetle przywołanych słów postęga miłosierdzia diakonów posiada w ich powołaniu wymiar szczególny, a jednocześnie bardzo rozległy. Ostatecznie mają oni czynić wszystko, »aby nie ograniczyć misji Kościoła», która jest zakorzeniona w miłosierdziu Chrystusa.

3. Charyzmat dla Kościoła

Dokonując próby odczytania obecności diakona pośród ubogich odwołamy się także do słów ks. Alberto Altana (1921-1999)¹⁰. Kapłan ten, pochodzący z Włoch, jest jedną z najbardziej zasłużonych osób promujących diakonat stały w Kościele oraz opisujący to nowe powołanie. Odczytał on między innymi: »Charyzmat diakona w kontekście Kościoła ubogiego». Oddajmy mu głos:

⁹ Tamże art. 38 s. 177-178.

¹⁰ M. Gawlik. Ks. Alberto Altana (1921-1999). »Diakon» 2004 s. 117-119.

Ze względu na to, że służba ściśle związana jest z ubóstwem i że jest ona niezbędna wszędzie tam, gdzie mamy do czynienia z jeszcze większą biedą człowieka, charyzmat diakona podporządkowany jest dążeniu do służebnego i ubogiego Kościoła, opowiadającego się za najbiedniejszymi.

Oznacza to:

- Kościół, który nie buduje na pieniądzu i innych środkach doczesnych (por. Mt 10, 9-10), lecz o wiele bardziej pokłada ufność w Panu i Jego łasce;
- Kościół, który swą służbę ludziom kieruje szczególnie ku tym, którzy jej najbardziej potrzebują, a mianowicie najuboższym, ostatnim.

Opowiedzenie się za ubogimi nie może być oceniane jako ograniczenie lub rozdzielenie; wprost przeciwnie - jako źródło łaski dla wszystkich pobudza czy to poszczególne osoby, czy wspólnoty do nawrócenia i odnowy.

Taka perspektywa zawiera w sobie dążenie do zintensyfikowania obecności chrześcijan w sektorze społecznym; obecności, która będąc wyrazem miłości i służby staje się motorem na drodze sprawiedliwości i wyzwolenia od jakiegokolwiek uciemnienia.

Opowiedzenie się za ubóstwem i za biednymi idzie w parze z budowaniem Kościoła misyjnego¹¹.

Jak widać obecność diakona stałego we wspólnocie wiary może pomóc współtworzyć Kościół służebny i ubogi, który tylko taki może być blisko najbiedniejszych. Nie mamy wątpliwości, że Kościół o takich cechach może również rodzić powołania nowych diakonów, którzy podejmą misję pośród ubogich.

Magdalena Gawlik, opisując charyzmat diakona stałego w ujęciu ks. Alberto Altany przedstawiła go w następujących słowach:

Ubóstwo i przeżywanie w ubóstwie postęga diakonańska były, w przekonaniu ks. Altany, drogą odnowy i nawrócenia dla całego Kościoła, zaś jego lekceważenie stało się przyczyną upadku tak diakonatu, jak i wielu rodzin zakonnych. W komentarzu do *Konstytucji Instytutu Sług Kościoła* ks. Altana napisał: »ubóstwo jako wybór życiowy dystansuje do dóbr doczesnych. Jest wyborem uczuciowym (*affettivo*, rozłaska serca), który prowadzi do wyboru faktycznego (*effettiva*; rozłaska rzeczywistej), jako wyrazu spójnej miłości, rodzącej postawę dawania, dzielenia się i utożsamiania. Jest fałszowaniem Ewangelii mówienie, że wystarczy ubóstwo w tym pierwszym znaczeniu. Jednocześnie byłoby nieprawdą mówienie, że ubóstwo rzeczywiste może istnieć bez tego uczuciowego, jako znoszone, ale z pewnością nie umotywowane miłością«. Radykalne ubóstwo jest źródłem łaski, aktem miłości i obrazem Chrystusa, który wcielił się i zmartwychwstał dla naszego zbawienia. Wybór dzielenia się z ubogimi ściśle łączy się z głoszeniem Ewangelii, zgodnie z soborową wizją ubogiego i misyjnego Kościoła *communio*. To

¹¹ A. Altana. *Przywrócenie diakonatu i jego współczesny rozwój*. W: *Diakon stały w Kościele współczesnym*. Red. M. Marczewski. Suwałki 1991 s. 41-42.

wezwanie do diakonii, jako dzielenia życia z potrzebującymi i Ewangelii z każdym człowiekiem, realizuje się w osobistym dialogu, stając się wszystkim dla wszystkich, jak dodaje ks. Altana, parafrazując słowa św. Pawła z 1 Kor 9, 19-23, stając się »cyganem dla cyganów, nie kradnąc, pijakiem dla pijaków, nie pijąc, narkomanem dla narkomanów, nie biorąc narkotyków«. W swoich pierwszych publikacjach w *Il diaconato in Italia* ks. Altana pisał, że ewangelizacja słabnie, pozostawiając kapłanów i diakonów biernie oczekującymi w pustych kościołach, podczas gdy powinni wyjść do ludzi i odnaleźć drogę do ich domów. Duszpasterstwo »oczekiwania« ma przejść w duszpasterstwo »poszukiwania«. To poszukiwanie tych, których świadomość chrześcijańska zatrzymała się na poziomie katechizmu dziecka przygotowującego się do pierwszej komunii świętej, niewierzących, wątpiących, potrzebujących wsparcia i pomocy, cierpiących. Diakoni mogą odegrać swą rolę ożywiania wspólnot zakonnych, które zamknęły się w sobie i nie wypełniają swego apostołstwa służby wśród ludzi, do których zostali posłani¹².

W cytowanym tekście Autorka wskazała również na trwałe elementy posługi diakona stałego, które zdefiniował ks. A. Altana. Jeden z nich jest następujący:

Diakon jest animatorem służby miłości skierowanej głównie do cierpiących i potrzebujących. Z udziału w charyzmacie i trosce biskupa, wynika charakter wspólnotowy posługi diakona, a nie pełnienie jej we własnym imieniu; z drugiej strony inspiruje każdego z członków wspólnoty do postępowania w tym samym duchu »radowania się z tymi, którzy się radują i płakania z tymi, którzy płaczą« (por. Rz 12, 15). Diakoni organizują przestrzeń życia, zwaną »opcją na rzecz ubogich« i włączają osoby »spoza« do życia we wspólnocie, w rodzinach. Diakon powinien być zawsze pośród ludzi i troszczyć się o nich, mając na względzie potrzeby duszy i ciała, o których powinien powiadamiać biskupa. Zatem postawa diakona wykracza poza to, co rozumiemy jako pomoc społeczną; ma bowiem na celu rozeznanie i działanie na rzecz zbawienia człowieka¹³.

4. Z doświadczenia

Posługa miłosierdzia jest najczęściej przywoływana, kiedy mówimy, albo wyobrażamy sobie, obecność diakona w naszych diecezjach, a szczególnie we wspólnotach parafialnych¹⁴. I jest to do pewnego stopnia zrozumiałe. Przecież taki właśnie charyzmat diakona wyłania nam się między

innymi z najczęściej przywoływanego opisu ustanowienia pierwszych diakonów, który spotykamy w *Dziejach Apostolskich* (Dz 6, 1-6).

Odwołajmy się w tej części do kilku konkretnych posług miłosierdzia diakonów stałych posługujących w Kościele w naszym kraju, które możemy wyczytać z ich świadectw. Zaczniemy od najczęściej spotykanej posługi jaką jest zanoszenie Najświętszego Sakramentu chorym. Można powiedzieć, że stanowi ona często początek i swoisty fundament posługi diakonów pośród potrzebujących. To właśnie ta posługa pozwala im dotknąć, a nawet wejść w świat ludzkiego cierpienia, samotności, bezsilności, bycia ciężarem dla innych, a czasami nawet poczucia odrzucenia i przebywania na peryferiach życia, nawet tego kościelnego. Niezwykle ważne w tej posłudze jest to, że diakoni wychodzą poza świątynie i budynki parafialne, a wchodzą do domów i środowisk, w których żyją potrzebujący. Czasami przywołana posługa otwiera drzwi do kolejnych spotkań, które nie tylko zaradzają konkretnym potrzebom, ale budują u potrzebujących poczucie obecności we wspólnocie wiary.

Diakon Józef Suwalski z Giżycka w diecezji ełckiej tak opisał swoje pierwsze doświadczenia w posłudze miłosierdzia:

Chodzę z Panem Jezusem Eucharystycznym do chorych regularnie w każdą niedzielę. W razie konieczności także w ciągu tygodnia. Posługuję także w parafialnym Caritas, pomagam najbardziej potrzebującym w różnej formie, np. w pozyskaniu środków na zakup węgla, zaspokajaniu bieżących potrzeb itd. Podaję swój telefon do kontaktu w nagłych sytuacjach, aby być jeszcze bliżej ludzi i godnie wykonywać to, do czego zostałem powołany¹⁵.

Diakon Marek Czogalik, posługujący w niewielkiej wiejskiej parafii w Babicach w diecezji gliwickiej w swoim świadectwie napisał tak:

Drugą grupą, o którą szczególnie troszczy się Kościół, są chorzy. I tu również powstaje przestrzeń, w którą ze swoją posługą może wejść diakon. W każdą niedzielę po parafialnej Eucharystii zanoszono Pana Jezusa do chorych. A po obrzędzie udzielenia Komunii świętej jest czas na krótką rozmowę. W przypadku osób samotnych nie wolno na niej poprzestać, trzeba podjąć konkretne działania, by pomóc rozwiązać przynajmniej niektóre problemy codziennego życia¹⁶.

12 M. Gawlik. *Charyzmat diakona stałego w ujęciu księdza Alberto Altany*. „Diakon” 2004 s. 58-59.

13 Tamże s. 63.

14 Zob.: A. Runiewicz. *Kolejne doświadczenia praktycznego wymiaru posługi Caritas diakonów stałych w Kościele w Polsce*. W: *Diakoniat stały w Kościele w Polsce*. T. 4: *Tradycja – posługa – świadectwo*. Red. W. Rozyrkowski. Pelplin 2022 s. 321-335; W. Rozyrkowski, *Diakoniat stały w Polsce*. W: B. Degórski, M. Marczewski, W. Rozyrkowski. *Diakoniat stały*. Lublin 2024 s. 373-380.

15 J. Suwalski. *Diakon służy i jeszcze raz służy*. W: *Diakoniat stały w Kościele w Polsce*. [T. 1]: *Historia – teologia – wyzwania*. Red. W. Rozyrkowski. Pelplin 2019 s. 294.

16 M. Czogalik. *Po co właśnie nam ten nowy diakon?* W: *Diakoniat stały w Kościele w Polsce*. [T. 1]: *Historia – teologia – wyzwania*. Red. W. Rozyrkowski. Pelplin 2019 s. 262-263.

A tak o postawie służby swojego ojca diakona stałego dk. Marka Czogalika wobec potrzebujących napisze w świadectwie jego córka Hanna Golda:

Tata zawsze uczył mnie, że w życiu chodzi o służbę bliźniemu. O to, by zawsze nieść pomoc drugiemu człowiekowi. Taką postawę reprezentował swym zachowaniem każdego dnia. Dając tym samym świadectwo swoim słowom. Pamiętam, jak nieraz wstawał rano w sobotę zerwany telefonem od którejś ze starszych sąsiadek, żeby zawieźć ją do lekarza czy do apteki. Wszyscy w okolicy wiedzieli, że jeżeli zwrócą się do mojego Taty o pomoc, zawsze ją otrzymają (...). Tato, zanim został diakonem, przez wiele lat był już Nadzwyczajnym Szafarzem Komunii Świętej i co niedziela roznosił chorym Jezusa Eucharystycznego. Dla mnie od początku nowa funkcja Taty była swoistym ukoronowaniem tego, czego przez całe moje dzieciństwo mnie uczył. Jest synonimem bezinteresownej służby. I jeśli czasem zdarzało mi się w jakiejś kwestii z nim nie zgadzać lub – jak to bywa w okresie wczesnej młodości – pojawiały się między nami pewne tarcia, przypominałam sobie tę stronę osobowości mojego Taty i łatwiej mi było wracać do zgody i harmonii¹⁷.

*

Troska o godność człowieka potrzebuje zaangażowania różnych grup, środowisk; we wspólnocie wiary możemy mówić o różnych powołaniach. W tej ostatniej grupie dotykamy między innymi powołania diakona stałego. Nie mam wątpliwości, że przywołana w niniejszym tekście obecność diakonów jako strażników ubogich może być ważną częścią odkrywania ich misji, i to nie tylko w Kościele, ale również i w świecie. Diakon może być jednym z gwarantów godności osób ubogich. Jej fundamentem jest stworzenie każdego człowieka na obraz Boży.

17 H. Golda. *Kiedy ojciec jest duchownym... Refleksja córki diakona stałego*. W: *Diakonat stały w Kościele w Polsce*. T. 3: *Powołanie – duchowość – świadectwo*. Red. W. Rozynkowski. Pelplin 2021 s. 318.

Dk. Marek Czogalik
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Babicach

2. Życie i przesłanie Sługi Bożej siostry Dulcissimy Hoffmann¹ jako przykład realizacji *imago Dei*

W jednym ze swoich przemówień wygłoszonych podczas śródowych audiencji generalnych papież Benedykt XVI wskazał na świętych jako ludzi ukazujących swoim życiem prawdziwe oblicze Boga, który jest Miłością, a zarazem oblicze człowieka, stworzonego na Boży obraz i podobieństwo².

Siostry Dulcissimy Kościół nie włączył jeszcze oficjalnie w poczet świętych. Na razie przysługuje jej tytuł Sługi Bożej. 18 maja 2019 r. w Kościele pod wezwaniem Świętych Apostołów Mateusza i Macieja w Raciborzu Brzeziu uroczystą mszą św. zamknięto trwający od 1999 r. diecezjalny etap jej procesu beatyfikacyjnego. Jednak krótkie, bo zaledwie dwudziestosześcioletnie życie tej niezwykle zakonnicy w całej rozciągłości wpisało się w definicję świętości, sformułowaną przez zmarłego papieża. Było to bowiem życie w całości wypełnione odkrywaniem Bożego obrazu w sobie i w drugim człowieku, szczególnie chorym i cierpiącym.

1 Trwają jeszcze prace redakcyjne nad przygotowaniem do druku spuścizny pozostawionej przez s. Dulcissimę, dlatego głównym źródłem, z którego czerpano podczas przygotowania tego tekstu, była praca o. Josepha Schwetera CSsR opublikowana po raz pierwszy w 1946 r. a wznowiona w 1999 r. z okazji uroczystego rozpoczęcia procesu beatyfikacyjnego s. Dulcissimy: J. Schweter. *Oblubienica krzyża. Sługa Boża S. M. Dulcissima Hoffmann (1910-1936)*. Katowice 1999.

2 Benedykt XVI. *Święci ukazują prawdziwe oblicze Boga i człowieka. Rozważanie przed modlitwą »Anioł Pański« 09.08.2009* https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/benedykt_xvi/modlitwy/ap_09082009 [dostęp 29.06.2024r.].